

БЕОГРАДСКЕ ОПШТИНСКЕ НОВИНЕ

ИЗЛАЗЕ НЕДЕЉНО ЈЕДАНПУТ НА ТАБАКУ

ЦЕНА ЗА СРБИЈУ:

НА ГОДИНУ 6 дин.
НА ПОЛА ГОДИНЕ 3 "
ЗА СТРАНЕ ЗЕМЉЕ НА ГОДИНУ 9 дин.

УРЕДНИШТВО И АДМИНИСТРАЦИЈА

ЈЕ У ЗДАЊУ

ОПШТИНСКОГ СУДА

Цена је огласима 6 дин. пара од врсте.

Преплату ваља слати унутрњом поштом на општински суд а све кореспонденције на уредника.

РУКОПИСИ НЕ ВРАЋАЈУ СЕ.

Неплаћена писма не примају се

СЛУЖБЕНИ ДЕО

РЕДОВНИ САСТАНАК

одбора општине београдске држан 27 априла 1887 године

(по стенографским белешкама)

(састанак створен у 6 сах)

Присутни

На састанку 27-ог априла о. г. били: Председник општине Свет. Николајевић, одборници и замејници Алекса Богатинчевић, Вучко Д. Стојановић, Милаш А. Павловић, Др. М. Т. Леко, Никола Д. Кики, Мијајло Стевановић, Димитрије Наумовић, Илија Антоновић, Марко Степановић, Милаш Вељковић, Св. Јанковић, Стеван Јосифовић, Самуил Пијаде, Стево Добровојевић, Фердинанд Розелт и Никола Ђорђевић.

Г. Председник. Да почнемо господо.

Изволте саслушати протокол прошлог састанка.

(Деловођа чита)

Има ли ко да примети штогод на овај протокол? (Нема).

Онда ћемо прећи на друге мање ствари, које су више пута биле на дневном реду, али које нису могле доспети на решење.

Прво је молба Димитрија Ђорђевића бив. оvd. трговца, који моли општину београдску, да му опрости извештај интерес по јамству за М. С. Начића.

Изволте чути његову молбу. (Прочитана)

Нека господо изволе казати, шта мисле по овој ствари.

Г. Пијаде. Мислим господо, да треба опростити овоме човеку тај интерес.

Он је био добар грађанин ове општине, па је тако осиромашео, да је са свим пронао, и сад служи. Ја сам био у Нишу, и тамо сам га видео, и уверио се потпуно, да је сасвим сиромаша, па с тога држим, да би праведно од наше стране било, да му тај интерес опростимо.

Г. Стева Добровојевић. Ја господо знам врло добро молиоца Димитрија. Он је био одличан грађанин ове општине, и био је врло доброг стања. Сад, кад је са онаког положаја дошао до тога, да моли општину, да му као сиромашу тај интерес опрости, онда му га треба и опростити с тим, да се одмах позове његов брат Ђока, те да рест главнице положи.

Г. Председник. Има ли још ко да говори? (Нема)

Пристаје ли одбор, да се Димитрију овај интерес опрости? (Пристаје).

Сад изволте чути молбу Младена Матића оvd. за кафанско право. (Чита). Хоће ли му се дати ово право?

Г. Стеван Добровојевић. Не треба му дати. Шта је то, сваки сокачћ хоће да има кафану?

Г. Марко Степановић. Кад је, господо, тај молиоц Младен убеђен, да може да ради на том месту кафанску радњу, држим да неће бити од штете ако му се дозволи.

Не треба ми да му сметамо, кад човек хоће да ради. Општини и држави је у интересу да један њен члан има рада, а после тога, за то се право плаћа 600 дивара па и с тога треба му ту радњу кафанску одобрити: а он, ако имадне рада, он ће радити, а ако нема, и сам ће је затворити, и онда бар неће жалити на општину.

Г. Стеван Добровојевић. Ако би ми усвојили тај принцип, да дајемо месно кафанско право и на таквим местима, као што је то сокаче молиоцево, где нема свега ни 15 кућа, онда би сваки који год има какву зграду имао права, да тражи да му се дозволи кафанско право.

Дакле, ја из самог принципа ни сам зато, да му се на том месту даје кафанско право.

Да ли му то треба дати зависи и од тога, ако је у том крају потреба за кафану, и по што ја држим да те потребе нема, то сам мњења, да му се не дозволи.

Г. Марко Степановић. Ја би се сложио са г. Стевом што се тиче самог учестаног давања и отварања кафана. Али пошто је мени то место познато, и заиста знам, да у близини нема кафана, за овај случај био би мњења, да се молиоцу дозволи. И, на послетку, кад се даје другоме, нека се да и њему, кад општина у томе ништа не губи; јер иначе учинили би човеку грдњу неправду.

Г. Стеван Добровојевић. Ја опет кажем да не треба дати, јер кафане нису никакве корисне установе, него су шта више штетне. — Гди год је у таквом сокачићу кафана, ту се и деца деморалишу. Тамо долазе свакојаки људи и од најнажега те, а, ту се чује псовка и свашта, и деца, која то чују кваре се. Може бити да би та кафаница за молиоца била корисна, али за околину била би штетна и за то сам да му се не дозволи. — Тај молиоц је истина мој лични пријатељ, али ипак не могу да му дозволим из начела (Чује се: „Нек се стави на гласање“.)

Г. Председник. Онда, ко је за то, да се молиоцу дозволи кафанско право, нека устане, а ко је против нека седи? (Већина седи).

Дакле решено је, да му се не дозволи. —

Е сад има једна ствар, која није извешена на дневни ред, али је хитна и морамо је одмах решити. Ви знате господо, да је изабрана комисија, која ће приступити

саставу уговора са г. Фишвеом из Белгије о подизању школа у Београду.

Ствар је остала на томе, да г. Фишве поднесе детаљан план, па онда да комисија на основу тога приђе склапању уговора. Рок је овоме био 16-тог овог месеца. Он то до сад није учинио, али је поднео једно писмо у коме моли, да му се тај рок продужи. Истина он није казао у истом, до ког дана да му се рок продужи. Но, ако сте вољни, да му рок продужимо, онда мислим, да то можемо ми сами учинити.

Пристајете ли да му дамо још шест недеља?

Г. Марко Леко. Кад споменута фирма није до сад поднела детаљне планове, као што је то уговорено, мишљења сам да се не одобри тражено продужење рока. Као што је познато, цело ово предузеће има доста мана и уверен сам, да ће бити само у интересу општине, ако се овом приликом користимо и курталишемо беде.

Питање о подизању основних школа тако је важно, да ту не би требало оклевати и нужно би било да се одрешеним рукама што пре приступимо озбиљнијем изучавању истог питања, како би што скорије дошли до бољих школских зграда.

Дакле, ја сам за то, да се споменутој фирми одговори, да јој се тражено продужење рока не може никако одобрити и да су тиме сваки даљи преговори прекинути.

Г. Председник. Ја сам, господе, хтео само то да кажем, да је збила шест недеља врло мали рок за извршење детаљног плана толиких грађевина. Ако би било каквих мана, као што напомену г. Марко Леко, то би се ове у самом току тога времена могле исправити. Да прекинемо сасвим са њим, држим, да то не би било лепо од нас.

Његови ће радови доћи пред комисију, и, ако нису добри, лако ћемо због тога са њим прекинути, а не због овога, што смо му ми одредили кратак рок, па сад не ћемо да му продужимо, и ако знамо, да је рок доиста мали.

Ја мислим, да му треба продужити рок још за једно шест недеља; и ако би ми, који нисмо онда били задовољни са његовим радом, сада се хтели помоћи, можемо му у писму, којим му за продужење рока јављамо, напоменути, да обрати пажњу у томе раду још и на то.

Г. Стеван Добровојевић. Ја се потпуно слажем са г. председником. Оно, што је г. Марко казао, да треба покварити, то је и сувише. То не стоји.

Онда, кад је одбор ову ствар решио, он је то једногласно решио, да се што пре ово предузеће изврши и и прихватио га је са највећом радошћу. Кад је онда то предузеће за школе једва дочекано, како се сад може та ствар кварити?

Други разлог је за ово и тај, што нам тај цео рад неће бити од штете, јер ћемо се из њега уверити, шта нам је добро, а шта треба да се поправи.

Као што рече и г. председник, треба да сачекамо да нам се поднесе план и предрачун, и кад то све проштудирамо, ако нам се не допадне, лако ће мога покварити; и онда ћемо бар знати, како ћемо с другим преговарати.

То, што каже г. Леко, можемо постићи и доцније, ако нам се случајно план не допадне.

Г. Милан А. Павловић. Ја сам хтео да питам г. председника, је ли тај досадањи рок од предузимача понуђен, или га је сам одбор одредао?

Г. Председник. По његовом писму види се, да га је општина одредила.

Г. Милан А. Павловић. Ја нисам био у седници, кад се решавало то питање о школама, нити знам како стоји са тим роком; али, ако је он сам понудио рок од шест недеља, за извршење тих предходних радова, па сад излази на среду, и каже, да му је мало, и тражи продужење тога рока, онда ја не знам шта се може мислити у озбиљност тога предузимача, да ће доиста те послове одпочети. — Кад он овако ради у почетку, а да шта ће бити доцније?

С тога бих ја био мишљења, да се са њим сасвим прекине, у толико пре, што он може нас непрестано тако фортирати и продужавати рокове, те нам тиме само сметати.

Г. Никола Ђорђевић. Кад је ова ствар о школама решена, ја сам био на путу, и доиста ми је непознат цес посао, — но у колико сам доцније извештен, од господе одборника, чуо сам, да је она ствар ишла врло брзо; како да кажем, тако рећи, не проштудирана.

Ако је дакле општина пређе била непажљива, а сад мисли да са већом пажњом ову ствар проштудира, онда би ово заиста била згодна прилика, као што рече г. Марко Леко, да се та ствар са тим предузимачем прекине, па да се иста на ново проштудира; јер, како сам још онда чуо, многи одборници из већине вајвали су се, што су у овај посао ушли. С друге стране опет чуо сам да је са тим предузимачем погодба свршена, премда ја држим, да са њим ништа друго није свршено, него само то, да пре уговора направи план и поднесе рачун о извршењу послова; па ће се тек онда с њим преговарати. Но, пре него што бих могао дати своје мишљење, ја би молио председника, да ми каже, да ли је општина закључила са њим такав посао, или чека само на план?

Г. Председник. Општина је закључила с тим предузимачем само толико, да се само са њим погађа, а с другим да тај посао за то време не закључује.

Дефинитивно решење овога посла доћи ће опет пред одбор, и, ако одбор нађе, да је план добар и да можемо примити, онда од тога, као и од одобрења г. министра зависи хоће ли се уговор закључити или неће?

Г. Никола Ђорђевић. Председништво је могло досад сазнати, какви су то људи, који се иуде и ако се можемо ослонити на солидност њихову, да ће посао извршити, онда да продужимо тражени рок, а ако се сумња и најмање, онда је боље још сад да прекинемо.

Г. Председник. Ова је ствар господе, као што рече г. Добровојевић, кад је у одбор изнешена једногласно примљена.

Ја нисам био у одбору, кад се о томе у начелу решавало, али сам био у једној прилици, кад се препирка о школама водила, и видео сам, да је велика већина одборника пришла тој ствари, да се приђе прављењу уговора са њим.

Сад у овој седници, која није толико заступљена, тражити и решити да се с њим раскине било би по мом мњењу неоправдано; управо, ако би сад већина била за то расположена, да се раскине, ја бих ову ствар морао тргнути са дневног реда и изнети доцније пред седницу, која би потпунија била.

Г. Марко Степановић. Ја колико се сећам, знам, да је већина била да се с њим погодба закључи, и чак је одрђена и једна комисија, да са њим направи привремени уговор, који ће да важи за шест недеља. Сад господо, пошто он тражи продужење рока, а зна се, да је тај рок доиста мали за извршење толиких планова, држим, да би право било да му се рок продужи. Све оне мане које се сад од појединих овде наводе, не могу се сад узимати у призрење, нити ми можемо овде кварити оно, што је раније решено и усвојено. То би било понижење за саму општину, да се оваковим средевима служи, — па е тога сам, да му се продужи рок још за шест недеља.

Г. Стеван Добровојевић. Ја мислим, да г. председник неби требао да трже овај акт, који је изнео на решење.

Ствар је у томе, хоћемо ли дати продужење рока или нећемо? дакле, једна маленкост; па треба да је решимо. То, што сада наводе г. Леко и г. Ђорђевић претресаћемо онда, кад нам човек буде поднео планове, а лако ћемо казати, ако нам се не допадне, да не пристајемо. Опет велим треба дати молиоцу још један рок од шест недеља или два месеца; па, кад нам планове и предрачуј поднесе, лако ће мо се с њим погађати.

Решавати сад, да се с њим прекине доиста би било на општину једну хрђаву сенку, што ја не бих никад дозволио. (Чује се: врло добро)

Г. Марко Леко. Познато је, како је то питање о подизању основних школа а и гвоздене пијаце, неправилно и површно решавано.

Извесна страна фирма понудила је нашој општини да за скупе новце (од 125000 ± ц.) подигне у Београду шест основних школа с учитељским становима и гвоздену пијацу и одбор је на жалост провизорно такву понуду примио, не с одушевљењем, као што вели г. Стево Добровојевић. Истина у специјалној комисији, која је имала да проучи понуду фирме Фишве-а Вандер-Стратена, само сам ја био противан, доказујући, како ми не треба ову понуду да примимо, пре но што се изучавањем наших прилика неуверимо, како би се на најкориснији начин могао тај посао извршити. Но у одбору осим г. г. чланова комисије, који су по дужности морали да бране своје мишљење, остала господа одборници, која су усвојили понуду, ма да је међу њима било и стручњака, ниједан није говором исказао своје одобравање или чак одушевљење и понуда споменуте фирме примљена је од њиве стране ћутећи, дакле без одушевљења са 15 противу 7 гласова.

Даље напомену г. Добријевић, да нећемо имати никакве штете, ако сачекамо планове. Ја мислим напротив да ћемо имати и штете, једно што су нам везане руке и немжемо за сада на овом важном питању ништа даље да радимо, а друго, што ће општина за те планове морати да плати знатну суму новаца, ако исти, што је врло лако могуће у главноме одговоре провизорно закљученом уговору, а међу тим их ипак не будемо могли примити

Из свију тих обзира ја сам дакле за то, да се строго придржавамо постојећег уговора и користећи се овом првом приликом, да са споменутим понуђачем, на леп начин, прекинемо сваки даљи преговор. —

Г. Председник. Ни смо ми ништа обавезани да примимо ако нам неиде у интерес.

Међутим, као што рече г. Добровојевић, раније цела дебата вођена је у главном око распореда локалитета школских. Ми би том понуђачу могли писати и обратити пажњу још и на то, те да све има у виду при прављењу планова.

Морам господо приметити, да ми је жао, што се сада критикује радња, која је раније у одбору свршена. То не би требало у одбору да се догађа, и да се у овако јавној седници чује. Одбор је тако онда нашао, и ми сад треба ту ствар да продужимо; а, ако предузимач неодговори задаћи, ми ћемо диције знати, шта ћемо радити, као што ћемо имати прилике о томе говорити. (Чује се: тако је).

Г. Стеван Добровојевић. Г. председник је скоро све казао, што сам ја хтео казати; само ја имам да учиним једну допуну. Говор г. Лека иде на то, да се поништи оно, што је једанпут одбор решио, а у колико се на то односи и говор г. Ђорђевића и Милана Павловића и они такође иду на то исто. Ја држим, да је сасвим неправилно и некоректно критиковати оно, што је раније одбор решио. Овде је само сада у питању, хоће ли се продужити рок или неће, и о томе се само има говорити. Да ли ће он моћи извршити посао или неће, то сад није у питању.

Ми треба да му дамо времена, а кад добијемо планове, моћи ћемо према истима казати, хоће мо ли примити или нећемо; док, ако решимо сада да се рок не продужава, онда опет, остаје ствар несвршена. Биће делатније од општине, да му рок продужи, него, да се на овај начин и оваким сретствима служи, а може бити, да је и он сам мислио, да ће општина увидети, да се не може за овако кратко време цео план изградити, и да се је на то ослонио, да ће му се и рок продужити.

Г. Никола Ђорђевић. Не стоји то господо, да одборници сада иду на то, да оборе радњу ранијег одбора. Овде је само у питању: хоће ли се продужавати рок. И кад сама господа која хоће продужење рока, наводе да, тај предузимач не може у остављеном року да доврши планове, онда она сама тим доказују, да се не можемо ослонити на даљи његов рад. По томе, кад сада одборници неће да се више на њега ослањају, и хоће да прекину с њим сваки даљи рад, то није критиковање рада пређашњег одбора.

Кад он не може ни план да изврши, онда како можемо да се с њим за извршене целог посла даље погађамо? Ја сам за то да се рок не продужује. (Чује се: да се гласа).

Г. Председник. Нико се више није јавио за реч, е тога ћу ставити ствар на гласање.

Дакле, ко је за то, да се овај рок продужи, још за 6. недеља тај ће казати „за“, а ко је да се не продужи, тај ће казати „против“. — (Настаје гласање).

— после гласања. —

„За“ је гласало 10. а „против“ 7.

Дакле, остаје на томе да се рок продужи још за 6 недеља.

Треба господо сад да изберемо за контролни одбор управе фондова, једног члана и једног заменика.

То ће мо учинити у конференцији. (После конференције)

Г. Председник. Дакле, одбор се сложио да за члана буде изабран г. Никола Радојковић трговац, а за заменика г. Јоца Пачић (Тако је).

Г. Председник. На реду је, сад господо да прочитамо правила о клању стоке, која је комисија израдила, али, дозволите ми, да пре тога изнесем другу ствар, која за тим долази.

Г. Милан Павловић. Чини ми се г. председниче, да има да се реши и једно питање о стрводерима. Требало би и то да се реши. (Чује се: други пут).

Г. Председник. Ви знате господо, да општина има право наплаћивања таксе на обаларину, и да је то право давато лицитацијом појединцима.

Последњи пут то право уступљено је Милану Јаносевићу извршиоцу општинског суда.

Њему је уступљено то право 1886 године, и уговор је с њим закључен.

Он је од плаћања таксе по уговору одустао, и жали се на општину, да му је заузето земљиште, гди је подигнута пумпа, и даље земљиште око обале на попашу и тл. И тако, он је остао дужан општини од првог дец 1886 год. до првог марта 1887 год. 336.80 динара.

Сад ћемо да прочитамо извештај нашег општинског адвоката, који нам је о томе поднео

Деловођа Никола Јовановић чита.

„Г. Милан Јаносевић извршитељ суда, узео је од 1. марта пр. год. па за три године за своје синове Милутина и Драгутина под закуп општинску обалу дуж Саве и Дунава, с правом, да наплаћује прописну таксу од оних који на тим обалама истоварају и држе песак, дрва, грађу и друге производе.

Он сад одустаје од уговора из разлога, што је општина лане наплаћивала попашу на дунавском пољу а није имала право на траву, јер је, вели, и трава његова, па је требао он и да наплаћује попашу; и што је на обали савској наместила шмрк за заватање воде, и тиме обалу, која је по уговору његова, заузета.

Разлогу Јаносевића, што се тиче попаше, нема места, јер њему право на попашу није ни дато, но право на наплаћивање таксе на предмете, који се на обалама истоварају и држе.

Да је обала на Сави на једном месту заузета шмрком за воду, и да о томе са закупцем није претходно никакав споразум учињен, то стоји. Али стоји и то, да и он у време постављања шмрка и заузимања обале, није никаква протеста противу тога поступка општинског давао.

Он усмено, каже, да зато није у време време постављања шмрка на обали протествовао, што је држао да ће то за неко кратко време трајати. Али пошто види, да ће шмрк стајати на обали још дуже време а можда и стално тамо остати, — то и не може да плаћа општини аренду, а да не ужива оно на шта аренду плаћа,

Међу тим, вели он, да тиме што није одмах протествовао против заузимања обале, није изгубио право, које има на сву обалу, нити је опет општина тиме задобила право да се са обалом може служити, јер он може своје право да употреби кад год хоће.

Мишљења сам, да се општина, ако може, споразуме са закупцем. А ако се то не могадне учинити, онда да се уговор по смислу његове тачке 7-ме раскине и обала другом под закуп изда, јер шмрк мора остати где је сад за дуже време.”

Председник. Тачка 7 ма уговора гласи овако:

„Закупац обала неће имати никаки права на накнаду од општине у случају да вода својим изливом обале поглави, нити ће моћи раскинуће уговора тражити, а исто тако неће моћи закупца накнаду тражити од општине ни онда ако би општини земљиште на обалама затребало па би га од закупца олузела ма из ког узрока, јер у томе случају постојећи уговор сматра се за раскинут без парнице, закупца плаћа аренду до дана од када и уговор напушта.

Држава и друштво жељезничко имају бесплатно право и за пренос и држање својих производа на обалама“.

Као што рекох он је тај уговор напустио, и сад нам нико ништа не плаћа, нити ко што од Јаносевића наплаћује.

Ја сам ову ствар затекао као председник има скоро већ 2 месеца. Она је много пута на дневном реду била, али није могла изићи на већање.

Мишљења сам, да би требало свакојачко с њим уговор овај раскинути, већ и зато што сам рад на идућој вјеродној седници изнети предлог о уређењу и наплати таксе на обали.

О томе сад нећу говорити, но само ћу вам напоменути да сам намерао, да се то плаћање обаларине рашири и на оне, који до сад, поред јасног закона, нису ништа плаћали — н. пр. на стране лађе ит.д. Дакле ради тога мораћемо предузети неко уређење, које ће нам сигурно донети веће користи него досад, па за то сам и мишљења, да треба овај уговор раскинути.

Ако би општина пристала на ово, онда би изнео питање, шта ћемо радити са Јаносевићем за суму што нам до сад дугује, као и шта ћемо и радити са оним, што треба да плати, док не ступи у живот ново уређење обаларине у нашој режији.

Ја сматрам да се овај уговор није могао раскинути док у одбору то не буде решено.

Сад је изнешено то питање, и ако има каквих потраживања, биће закупци одговорни.

Стеван Добривојавић. Ако је општина употребила за себе обалу, онда се сматра да је уговор раскинут.

Никола Ђорђевић. Ако му је дато право на обалу, није му дозвољено и то, да ни једном сакацији не дозволи заитање воде. Њему је дато толико места на обали, колико му је потребно. Тако се то има разумети.

А што се тиче питања, он је одговоран до дана новог саопштења, да је уговор раскинут; а од овог дана одговоран је општински чиновник који је позван на ово да каже на је тако што пропуштао.

Ово није први пут да се тако ради, гди се извесно

право општинско напусти, па се тек после неколико месеци јавља да је прекинуто.

Председник. Кад је општински суд пумпу подигао, то је знао закупац, и није ништа против тога протествовао, и сад држим да на то нема права.

Никола Ђорђевић. Ја сам за то, да се уговор раскине а што се тиче таксе, да нам се рефереше, ко је за то крив, па он и да плати; а то да изврше три одборника која ми изберемо.

Марко Степановић. Мислите ли господо одборници, да задржите тога извршитеља још у општинској служби? (Чује се: он је отишо).

Ја мислим, да су они криви који су пренебрегли да наплате, па треба они и да одговарају за сву аренду.

Сем ове аренде има и друге венаплаћене аренде и то касапске и томе подобне, па би све то требало извидити.

Председник. Дакле пристајете ли да се раскине уговор (пристајемо). Нека гостода предложи да се изберу чланови, који ће извидати, ко је одговоран за ову аренду од обаларине.

Молим нека изнесу свој предлог о томе.

Никола Ђорђевић. Предлог је у томе: да се изберу 3. члана, који ће нам реферисати, ко је крив, што тај приход није наплаћен.

Г. Председник. Онда молим да господо предлож: личности за тај одбор.

Г. Милан Гелковић. Ја би предложио г.г. Ст. Добривојевића, Ник. Ђорђевића и Марка Степановића.

Г. Ник. Ђорђевић. Ми смо господо предлагачи за то, држим да би требало у тај одбор да дођу други, на прилику г. Милан Павловић...

Г. Милан А. Павловић. Не, не, добро је казао г. Вељковић да у тај одбор уђу г.г. Добривојевић Марко Степановић и Ник. Ђорђевић, па да тај предмет проуче и да нам донесу реферат о ствари и кажу ко је одговоран за штету.

Г. Председник. Дакле усвајате ли, господо, имена која је предложио г. Вељковић и која ће саставити комисију за реферисање по овој ствари.

(усваја се)

— Сад имамо на дневном реду правила за слободно клање стоке. Комисија, која је изабрата у општин. одбору 17. јануара т. г. саставила је привила за слободно клање стоке, и сад изволте чути та правила.

Г. Милан А. Павловић. Ово је важна ствар а пошто је сада већ $7\frac{1}{4}$ сах. чини ми се да ће бити доцкан да сада узмемо у претрес и решавање ова правила; и бојим се, да господо одборници неће имати стрпљења за дужа задржавања. Зе то мислим да би требало да имамо нарочиту седницу за ову ствар.

Г. Председник. Мени се чини да по што је комисија одборска радила на овој ствари то да можемо чути како је она ту ствар регулисала, и ако је могуће и да решимо. Иначе ако остане, изнеће се други пут — но свакојако ствар је хитна и давнашња. — Изволте дакле саслушати

(Деловођа чита тачку по тачку правила о слободном клању стоке.)

Г. Ст. Добривојевић. Молим да објасним зашто смо

прописали да такса до Вел. Петка буде 4 динара. — То је с тога да би се млада стока колико толико очувала, а даље смо прописали таксе од Вел. Петка до 1. августа 2 динара а од 1 августа до краја године 1 динар. — Али што се тиче овога, ја сам се разговарао с људима, који се разумевају у овим стварима, и, како ми оно кажу, било би боље да се од Вел. Петка до краја године пропише једна такса и да буде 1 и по динар по комаду.

Г. Д. Наумовић. Много је и 1 и по динар — но треба да буде 1 динар. (Чује се: није много, није.)

Г. М. Богатићевић. И ја држим да је много, јер треба имати у виду да наши касапи нису сви газде, а ваља водити рачуна и о потрошачима, који ће те таксе да сносе.

Г. Марко Степановић. Држим да треба да се наплаћује 1 и по динар од В. Петка до краја године, а до В. Петка 4 динара као што је комисија предложила а то зато што ми једнако тражимо изворе за што већи приход а ово је један такав извор и то врло добар.

Г. Ник. Ђорђевић. Комисија кад је предложила овакву таксу: до Вел. Петка 4 динара од јагњета, за тим од В. Петка до 1. августа 2 динара и од 1 августа до краја године 1 и по динар имала је у виду то што сиротинији сталез до Ускрса и не једе јагњетину, а затим у јуну и јулу месецу кад су то већ шиљежад од 10—12 вила, ова такса неће бити теретна; само и ја пристајем на то, да се уједначи да буде по 1 и по динар од В. Петка па до краја године.

Г. Сам. Пијаде. Не мојте заборавити да је н. пр. ове године од месеца фебруара кад се јагањци почињу клати па до В. Петка имало 2 месеца, а некад има и више, и кад се за сво то време наплаћује такса од 4 динара по комаду, то је много, и нико неће моћи да плати и да коље јагањце у то време (чује се: и не треба) како не треба?! Ја то не разумем да општина може да каже да не треба, и ко хоће да једе треба да плати 4 динара само за таксу. Онда сиротиња не може никад у то време да окуси јагњета?

Г. Ник. Ђорђевић. Права сиротиња и не једе младу јагњад; — управо она и не једе јагњећег меса пре Ђурђева дана — (Чује се: „ставите на гласање.“)

Г. Председник. Молим вас господо, ја не могу да знам какво је управо распосложење г.г. одборника. Једни су говорили само против таксе од 4 динара која важи до В. Петка. Други су и против количине ове таксе која ће да важи од В. Петка до краја године. — Дакле ставићу прво ово питање: ко је за таксу од 4 динара до В. Петка, нека каже за, а ко није нека каже против. (Чује се: устајањем и седењем да решимо). Добро ко је за ову таксу нек седи, ко је против ње нека устане (вел. већина седи). Исто тако: ко је за таксу 1 и по динар што ће важити од В. Петка до краја године нека седи, ко је против те таксе нек устане (опет вел. већина седи.)

Дакле усвојене су ове тачке.

Г. Мил. Вељковић. — Само ћемо имати мање прехода од ове велике таксе, — упамтите то. Биће кријумчарења, биће злоупотреба, биће свашта али приход ће бити (чује се: Неће, неће „кријумчари се и овако“).

Г. Председник. Усвојили смо односно јагањаца. Сад долазе таксе за остале врсте стоке. (Чита чл. 2.) Усваја

ли се ова такса (усваја). Тако је усвојен 2 чл. у коме се говори о таксама за клање стоке.

Чита даље чл. 3. 4. 5. 6. 7. 8 и 9. које одбор усвоји без дебате.

Код чл. 10.

Г. Др. Л. Пачу. Ја молим за једно мало објашњење. Овде, ако сам добро чуо стоји пропис да марвени лекар може преглед извршити и после клања? (Чује се: јесте). То не треба да стоји тако него треба да стоји *мора* да прегледа и после клања јер неке болести на стоци могу да се тачно констатују тек кад се стока закоље. С тога ако остане овако неће ваљати за здравље, а сем тога неће нико моћи да контролише марвеног лекара као што треба. У осталом преглед стоке свуда где год се врши мора да се врши и пре и после клања, јер неке по људско здравље врло опасне болести не виде се лако на живој стоци, н. пр. код свиња бобице. „Бобичаво месо“ често се не приметити пре клања, а јести бобичаво месо врло је штетно, јер се од њега добија пантљичара. Кад ми не би наредили да се стока мора прегледати и после клања онда би дозволили изношење бобичавог меса из кланице.

Г. Ник. Ђорђевић. Комисија је долазила на ову мисао коју исказа сад г. Пачу — али чинило нам се да може бити разних злоупотреба; бојали смо се да не буде на прилику оваквих случајева: сељак дотера два вола, лекар каже здрави су могу се заклати, али кад се закољу, он онда каже болесни су да се баце. Дакле ту може да буде злоупотреба и да се људи штете, па с тога смо и ставили овде да може прегледати и после клања у случајима кад при првом прегледу посумња да ли је стока баш заиста здрава и добра.

Г. Председник. Ја мислим баш кад би се усвојило овако како стоји у правилима комисије да *може* а не *мора* прегледати и после клања, онда ће моћи да буде више злоупотреба. (Чује се: заиста, тако је) — с тога држим да треба усвојити ово што је г. Пачу предложио (усваја се.) — Онда ће овај чл. 10 сада гласити овако (чита).

Г. Др. Л. Пачу. Молићу господо још за једну реч и онда ће редакција овог члана бити потпунија и јаснија. Марвени лекар кад прегледа живу стоку може наћи да је здрава, а кад се она закоље може наћи да је сво месо нездраво или да су само поједини делови нездравии а остало месо здраво. Може бити н. пр. само цигерица метиљава, коју треба бацити, а остали делови су добри. С тога треба оставити марвеном лекару и то право да може поједине делове искључити од продаје које као нездраве нађе а остале пустити на пијацу као здраве; и то треба да се стави овде у чл. 10 ових правила. (Чује се: да се стави).

Г. Председник. Онда треба овај члан 10 са свим поправити, и ја молим комисију да са нашим марв. лекаром удеси редакцију овог члана онако како треба према овоме што је се овде чуло и примило, т. ј. да се пропише и то да мар. лекар мора прегледати стоку и пре и после клања и да може наредити да се увиште само поједини делови заклане стоке, или све — хоћемо ли тако? (Тако).

Сад да пређемо даље.

Чита члан 11. 12. 13 и 14 које одбор усвоји без измене.

Код чл. 15.

Г. Др. Л. Пачу. Молим за реч. Код овог члана имам да учиним неколике примедбе. Но да почнем. Ја не знам шта је руководило комисију да биволско месо нарочито издвоји. Оно је законом дозвољено и ако је иначе здраво и добро, оно је као и говеђина. У осталом ово је споредна ствар. Главни је оно што се тиче дућана где се месо продаје; овде је о продавницама сувише у опште речено: „треба да су дућани чисти“. Ми знамо сви како стојимо са нашим касапницама где месо купујемо, а сваки од нас који је пуговао зна како је по другим местима у страном свету. Чистота у дућанима зависи од прописа какви дућани ови морају да буду у интересу здравља. — То су јавне установе, које имају своју санитарску, врло важну, страну, и извесни прописи морају се ту одржавати ако хоћемо да нам здравље не трпи и отуда штету. Код нас се у том погледу није до сад ништа урадило. Треба да одемо на варош-капију, у савамали, тамо код пиваре и, где хоћете, па ћемо видети готово свуда да то нису дућани у којима би смело месо да се продаје, него да су то локали гори од шупа и да у њима месо изгуби за два три сахата сву свежину, исуши се, попрни и управо једно изгледа — али по закону кривичном ми за то не можемо да казнимо дотичног продавца. Закон каже да се казни само онај ко продаје месо труло и смрдљиво! Дакле ја би желео да се сад овде прецизира једном и то питање о касапницама о условима рад одржавања чистоте у касапницама, јер ако не пропишемо какве треба да су касапнице где се продаје месо из кога капа крв (као из јагањаца) ми никад нећемо имати чисте касапнице нити чистог, доброг меса. Еспап не може бити чист где оно место у коме се еспап налази није чисто. Ми знамо да наши касапи вешају месо које продају уз прост дувар. Знамо да обично оно место где стоји месо обешено боје првеном бојом. Зашто то раде? Да се невиди крв но да се од данас и сутра ту лепи и гомила слој по слој. У касапницама има и смрдљивог меса — и шта раде наши касапи? Они имају иза тезге један басамак који је шупаљ а тврдо закован и тај је за то да и ту баца смрдљиво месо када се опазе контрола. Треба дакле и дућан и тезга да стоје тако да се не може никад ништа скривати. Под треба да је од бетона да крв не може да се упија у земљу и даске. Затим дувар где месо стоји треба да је такав да може да се пере па било да је израђен од мрамора или другог материјала подесног за ту цел. Она тезга треба да је таква да се може увек чиста држати; она треба да је од мрамора сва изузев само пањ за сечење. Таква једна тезга не кошта више од 30—60 дивара.

Дакле ја сам за то да се овде све прецизира какав намештај треба да има једна касапница и у каквој згради локалу, сме касапница бити смештена — од какве грађе. Ово је питање у неколико у свези са грађевинско — полицијским прописима грађевинског закона. Ми немамо грађевински закон али кад хоћемо да имамо чисте касапнице ми треба да се постарамо и за такве услове, да заиста морају бити чисте. Ја сам, дакле, за то да се ова тачка измени према овоме што сам напоменуо. Јер, догод у нашим касапницама земља место чистог патоса, или даске, такве, да се скроз потопе крвљу, до год је тамо дувар

који се не може прати, до год је тезга од даске масне и натопљене крвљу — дотле не може бити чисто оно месо које нам се из таквих касапница продаје. — Треба се постарати за ваљан дувар облагањем мраморним плочама или иначе тако да се може прати, треба све уредити тако, како ће се чисто месо на касапници моћи да продаје. И заиста кад могу газде кућне давати дућане под кирију за 12 и 15 дук. месечно, могу и све ово учинити што се предлаже те да локал и одговара за цел, на коју је намењен.

Г. Ст. Добривојевић. У колико ми је мило што је г. Др. Пачу изнео вечерас овај предлог о касапницама, који заиста треба примити, у толико ми је жао што ми који смо као комисија израђивали ова правила нисмо имали међу собом једнога доктора који би нас о тој ствари обавештавао. Ја сам за то да се потпуно усвоји овај предлог г. Пачуа и још сам за то да и овај и онај први члан о коме је г. Пачу учинио примедбу, оставимо г. Пачу-у да их он редигира.

Г. Председник. Све је тако како је г. Пачу казао, и ја само могу да му будем благодаран што је изнео овај предлог; али, мислим господо да би овај предлог могли и доцније засебно изнети пред одбор и претрести какве ће нам касапнице бити дакле мислим да за то пропишемо обашка правила а не да то умећемо у овај предлог којим је доста учињено за чистоту, јер ми тражимо овде чистоту одела и справа у којима се месо у оном на касапнице; и ако ту уметнемо и прописе какве треба да буду саграђене саме касапнице, бојим се да нам то не смете као овај предлог о клању стоке, пошто знате да овај има да одобри полицијска виша власт наша а она може да нађе каквих разлога да наведе што би могло отежати или задржати извршење овог нашег предлога.

Г. Ник. Ђорђевић. И ја би желео доиста да се једанпут дефинитивно реши какве касапнице треба да буду. Г. Пачу говорио је о томе и рече између осталог и о бетову. То је лепа ствар имати такве касапнице где ће све бити чисто, али ми знамо да такав добар дућан не може да се прави и с тога што је цела зграда где је касапница само четрља; а ако би ми сад ово све усвојили то би значило да затворимо више од половине и тако рећи готово све наше данашње касапнице. Сад, ту би се могла уплести власт па казати да ми немамо права да ми немамо права да тако урадимо без нарочитог закона. С тога, по мом мишљењу био би једини пут да општина узме на се подизање касапница и онда би могло да се учини све што треба да имамо чисте и уредне касапнице. Дакле мислим да би за сад био непрактичан овај пут који г. Пачу предлаже и да не би требало то да уђе у ова правила, него да се о овој ствари нарочито размисли како да се једанпут дође до бољих касапница.

Г. Ст. Добривојевић. Истина ја сам мало час изјавио да усвајам предлог г. др. Пачуа, и, остајем при томе; само се размисолазим с њим у томе, што о томе предлогу по мом мишљењу као што је казао и г. Н. Ђорђевић можемо да пропишемо засебна правила и тамо у та правила да то уђе што г. др. Пачу предлаже, јер закста мо-

гле би да стану због тога тешкоће и за ова правила о клању.

Г. Председник. Предлог г. Пачуа ишао је у главноме за то, да изнесе једну ствар, која је врло важна за здравље и чистоту; али тај предлог не би се могао унети овде у ова правила као онакав какав је изнет без штете за сама ова правила. Г. Пачу сећаће се и сам како је било са овим правилима у нашим односима с полицијом где би имали да изгубимо прилично времена у преписци и дописивањима. Овде би свакојако запело. Но ипак ја мислим да би овај члан могли оставити сада не решен, па да размислимо, уз припомоћ нашег марвеног лекара, би ли се могло овде унети још што у интересу оджања чистоте — али не то да се улази у реформу самих грађевина месарских продавница.

Г. Др. Л. Пачу. Ја видим да су нека господа говорили о реформи грађевина у којима ће бити касапница. Ја сам говорио само о унутрашњем намештају касапнице. Међу тим ја пристајем да се каже сад у овим правилима да се прописује ово и ово а доцније ће се приступити и реформи самих касапница. Само би молио да се то питање један пут отпочне решавати и то што пре сврши, јер имамо сличан налог и о лебарницама нашим, па и данас још имамо лебарнице у престоници горе него оне шупе где се прави ћерпич. (Чује се: врло добро. Тако и да учинемо).

Г. Председник. Дакле усваја ли се овај члан овако (Усваја се).

Сад да пређемо даље.

Чл. 16. 17. 18. 19. 20. 21. 22 23 и 24 усвојени су без дебате.

Код чл. 25.

Г. Др. Л. Пачу. Не знам да ли је комисија имала при руци законске прописе којим су одређене таксе марвеним лекарима за ове ствари, јер би требало да се упореди, да не стоје ове таксе у противности са прописаним таксама у распису министровом, па би требало да ова ствар иде сагласно са наређењем надлежног министра.

Г. Ник. Ђорђевић. Ми нисмо имали ништа при руци, нити смо тражили закон ни распис, јер смо сматрали да општина има права да пропише таксе за рад свога општинског лекара, кога она плаћа, онакве какве она нађе за довољне. Нико не мора ову таксу да плати, али кад ко хоће код куће да закоље вола, или иначе кад хоће да купи вола, краву, свинче и т. д. — па зове лекара општинског да прегледа и да му каже је ли стока што хоће да купи здрава, онда смо ми казали овде да општински лекар мора прегледати и да за тај преглед не сме наплатити више таксе него што је овде прописано. Ко неће да плати, неће му се ни прегледати, нити ће лекара звати.

Г. Др. Л. Пачу. Још ово односно ове таксе. Свакако таксе за лекарске услуге у опште па и за марвено-лекарске услуге министарство је прописало на основу закона има пуно права и разлога што је то тако уређено. Те су услуге, као што знамо, увек по нужди. Нико не зове од беса ни лекара за себе и своју породицу, нити марвеног лекара да му прегледа стоку. А баш је корисно и у интересу општег здравља потребно, да се прегледа стока

и при продаји, а нарочито свиње. Кад човек купи н. пр. свињу да је препродаје или да подмври своју потребу, добро је и нужно је, да има кога који ће на позив тога човека морати да дође да је прегледа, је ли здрава те да се човек не оштети. Али мислим, да би било праведно и у корист оних који стоку купују, да [за такве услуге нашег марвеног лекара одредимо ову исту таксу, коју је за такве услуге одредило и министарство на основу закона. Јер, ако те таксе не буду подједнаке, него буде она законски одређена мања а ова наша већа — онда се могу појављивати жалбе, може се казати да марвени лекар неће да учини услугу ма да му се плаћа такса коју је закон прописао, а не ова коју ми одредили будемо — или обратно. Дакле свакојако нужно је да се те таксе које ми хоћемо да уведемо у ова правила упореде са законитим и да буду једнаке.

Г. Ст. Добровојевић. Онда нека остане то да се види какве су таксе од државе узаконене за ове прегледе, и ради тога може да се ово преда општинском правобраниоцу да издаје закон, и тај распис, што помену г. Пачу. (Усваја се тако).

Г. Председник. Остаје дакле на томе да ове таксе изједначимо са онима у закону. (Јесте). Добро — да идемо даље.

Г. Св. Јанковић. Ја не видим овде никаква прописа за продавце који суво месо, — пастрму, кобасице, шунке и т. д. доносе са стране те овде продају, Они по овоме не плаћају ништа.

Г. Др. Л. Пачу. Ово што је покревуо г. Јанковић заиста је врло важна ствар, а важна је баш са санитарског гледишта. Преглед стокe установава се с тога да не једемо болесно месо. Ако не би томе прегледу подвргли и ово месо што је г. Јанковић приметио, онда би чак и наши грађани могли где на страни, изван ове општине да прерађују месо без прегледа па да нам га овде доносе и продају. За то пуно смисла би имало да забранимо унос сваког меса са стране, јер може н. п. некоме у округу ужичком, или коме другом, доћи живинче до липсава, па ће му пасти на ум, да га прекоље, месо исуши или другчије преради, и онда донесе овде на продају. Ево пре неки дан био је један човек овде на пијаци по занату лебар, који се дао на тај посао, да је ишао скоро по свима крајева Србије, куповао тако прерађено месо и донео на пијаци пуве сандуке кобасица, шунака, сува меса. — То је све било тако да је смрдило на десет корачаја, али свет је ипак куповао за то што је то било по 60 пара кило. Разуме се, чим се то приметило, та је роба узета и бачена. Да се дакле овакви случајеви избегну, и да се сачува здравље наших грађана, ја бих био за то, да се пропише, да се ништа са стране од меса не сме уносити. — Сви знамо да се сваког дана доноси на нашу пијаци телетина из Земуна. Ја вам могу доказати да су све готово епидемије, које су произведене једењем нездравога меса свагда проузрокована баш месом од теладина која су имала болесну и отровану крв т. ј. која су била септичима. То је месо и кад се живинче закоље тешко познати као болесно и нездрав, и код тих епидемија што су долазиле од таквог меса било је више случајева, да је теле прегледано, па и месо да је прегледао

од стране марвеног лекара. Сви људи који су такво месо јели па добили болест по симптомима сасвим налик на колеру, говоре и фале се да је месо било укусно, да није заударало нити какав год особити мирис имало, у опште да је изгледало врло добро и здраво. Разуме се да је у таким случајима било често немарности при самом прегледу марвено лекарском. Ми би се и од те бело т. ј. тих тако рећи епидемичних зараза, сачували у велико, кад би било наређено да се никакво месо свеже са стране не доноси овамо. — Сад разуме се односно уноса салама и других артикала од меса, који нам долазе из страних земаља, ту су од претежне важности трговачки уговори и — не знам да ли би се могли помоћи; али за сирово месо мислим да можемо наредити забрану или односно дозволити увоз али и прописати строгу контролу.

Г. Председник. Државна власт има дужност да контролише мало и стоку што се овде коље, и продаје или прерађује. Ја мислим да би могла забранити нашим људима да са стране н. п. из друге општине или другог округа доносе овде сирово или прерађено месо, које није издржало контролу лекарску, али не би могли то забранити онима који нас највише штете у том погледу, а то су странци. Кад би могла општина забранити доношење меса, салама и т. д. из Аустрије, из Угарске, из Италије и т. д. разуме се то да би било корисно и за здравље и за наше људе који се тим баве код нас. Али овако би ограничили само наше људе, не би смели доносити наши ужичани а пиљарице доносили би колико хоћете — и само би њима учинили вајду. С тога да оставимо ми то полицији, само са жељом, да се овакви уноси што јаче контролишу и што бољи надзор води. (Чује се: тако је).

Г. Др. Л. Пачу, Осим онога што сам већ навео, овде има и један финансијски разлог да се помене. За телећину која се овде коље наши људи морају по овим правилима да плате таксе 8 динара од комада, док они што доносе са стране телећину не плаћају никакву таксу.

Г. Н. Ђорђевић. Што се тога тиче, ја мислим да и по самом трговачком уговору с Аустро Угарском, можемо да наплатимо све оне таксе од оних што нам уносе робу са стране, које су таксе и наши грађани дужни да носе. Нема ту никакве бојазни да на странце не смемо ову таксу натоварити. Што носе наши грађани у овом погледу то су дужни и они да носе који са стране долазе са истом робом те конкуришу нашим грађанима. Друго би било кад би од пиљарица које нам доносе телетину из Земуна наплаћивали 16 динара а од наших само 8 динара; то не можемо, али можемо и на њих исту таксу таксу ударити. (Тако је — можемо). У осталом овде има једна такса у којој је казано: месо које није овде заклано забрањено је уносити и продавати.

Г. Др. Л. Пачу. Молим за једно објасњење. Заиста тешкоће би било — као што ми је сад објаснио г. Вучко — да тако исто урадимо са сувим месом, јер то је предмет трговине. Данас сутра можемо и ми овде подићи једну кланицу где ће се прерађивати и сушити месо и онда би и стране државе учиниле према нама што смо ми према њима. Но ништа нам одиста не смета да забранимо пренос сировог меса, које није код нас марвено лекарски и пре и после клања прегледано.

Г. Ст. Добројевић. Не можемо забранити, али можемо таксирати.

Г. Председник. Дакле из говора које смо чули остаје још једно да учинимо па да ова правила буду потпуна. То је, да се пропише такса са сирово месо које се са стране доноси. И ту ствар да оставимо комисији да на згодном месту учени добијак. (Усваја се).

Г. С. Јанковић. Само нека се стави и то да се та такса наплаћује на ђумруку. Али писмо ништа казали за суво месо, шувке и т. д. Требало би и ва то бар да се плати такса.

Г. Н. Ђорђевић. То није комисија ставила ова правила за то што општина ове таксе наплаћује, што се месо коље на општинској кланици овде, а ако је ко клао у пожаревцу Смедереву итд. где нема таксе, или има али је она општина наплаћује, ми не можемо овде да му наплаћујемо таксу.

Г. Сам. Црјаде. Ја би само учинио примедбу да би требало да се ва општинској кланици постави нарочита контрола од грађана који ће да контролашу рад на кланици. као што је то пређе и било.

Г. Председник. Оставимо то за други пут, када ћемо можда такав предлог изнети. Сада да само још нешто свршимо. Овде у Београду има лица, која су се јавили за калдрмисање вароши. Ја сам им казао да је одбор усвојио да се лицитацијом имају да добију предузимачи за ту ствар, али они су тумарали и тамо амо, као што предузимачи у опште раде, и донели су ми једно писмо те сам им најзад обећао да ћу изнети пред одбор... (чује се: оставите то други пут).

Г. Н. Кики. Ја сам имао да кажем још нешто о клању а то је ово: лекар кад прегледа човеку вола па нађе да је болестан и забри да се прода, онда не треба да му се наплати такса за клање него да му се врати, и то онда кад лекар каже да је во здрав и човек га закоље па после се нађе да је болестан право је да му се врати такса. (чује се: врло добро. То је право).

Г. Председник. Дакле, господо да примимо овај предлог; да се врати такса ономе ко доведе стоку па, док је жива, нађе да је здрава а кад се закоље нађе се да је болесна и да се мора месо бацити (Прима се), — Разуме се кад је цео организам болестан да се мора бацити, а не само дигерица или један део. (Тако)

Сад смо то свршили.

Изволте још само неколико уверења дати о владању лица која су оптужена.

Делоџа. (чита: по прочитању). Одбор изјављује да не познаје Седница је ова завршена 8¹/₂ часова по подне.

О П Ш Т И Н С К И П О С Л О В И

Извештај председника — општинскоме одбору
за 1886 ту годину.

(Наставак)

Сматрајући да је врло потребно да сваки представник општине, члан одбора, познаје тачно општинске финансије, ја сам вам уз пројект за овогодишњи буџет оп-

ширним рефератом, који вам је у засебним књижицама предат, дао преглед свих редовних извора општине и показао утрошке по свима позицијама буџета у прошлој рачунској години.

Од 1. јануара 1886 до 1. јануара ове год., дакле за време грађанске године, општинска је [благајна издала:

На плате персонала	50.801·14
" " званичнике спољне	43.187·26
" " писара и извршиоца	19.225·93
" " практиканата	9.138·13
" " служилаца	31.369·00
" " ноћни стражара	72 000 00
" " пожарне чете	23,045·00
" набавку пожарних справа	2.788·32
" храну и ков стоке	5.931·85
" лекаре и бабице	18.456—
" лекове сиротињи	3.571·66
" ванбрачну децу	9.179·16
" сиротињу београдску	46 323·88
" интерес управи фондова	26 136·93
" оправке добара општинских	6.582·29
" канале и ђуприје	779·60
" друмове општинске	15.804 68
" грађење калдрма	5.330·43
" чесме и водоводе	1 945·74
" набавку гаса	11.192 71
" оправку фењера	3 283·62
" накнаду учитеља	46.453·75
" плате служиоца школских	13.725 00
" огрев школски	6.016·45
" кирију за школе	20.818·34
" разне школске потребе	10.000·00
" помоћ сиротних ученика	3 000 00
" на књижицу школску	2.000·00
" на плату деловође школ. одбора	250·00
" светковине	997·30
" огрев судски	4.117·15
" канцелариске потребе	7.484·73
" чишћење пијаца	6.215·34
" утамањивање паса	507·20
" потребе за кланицу	1.176·14
" кантаре	884·21
" државни порез	3.893 41
" паркове	155·98
" општинске новине	1.867·72
" непредвиђене потребе	176.367·64
Свега динара	712.003·69

А за исто време општинској је каси пало:

Од непокретних добара	23.039·85
" аренде говеђе	249.345 91
" " цубока	20.306·86
" " саланске	1.025·48
" аренде обале Савске	1.870·68
" свињарски месарница	14.552·50
" димњака	3.008·50
" акциса	29.900·00
" аренде за употр. ђубрета	188·50
" кантарије	64.378·28

„ пијачне таксе	24.357.85
„ водоноша	390.65
„ кантарије	70.151.81
„ камени мајлана	3.798.00
„ незаграђени плацева	3.743.90
„ траве у сењаку	242.50
„ траве у гробљу	107.27
„ чуварине сена у сењаку	1.046.20
„ балова	2.144.00
„ попаше	3.259.00
„ кола мртвачких	2.091.00
„ новчани накнада	1.616.91
„ интереса	1.598.11
„ канцеларијске таксе	6.552.80
„ приреза сиротињског	1.690.10
„ „ варошког	148.429.61
„ „ добровољног	2.027.10
„ општинских новина	1.800.00
„ неподвижни прихода	77.746.98
Свега динара	760.442.08

Кад се од ове цифре прихода одбије сума расхода добијамо 48.438.39 дин., колико се на концу протекле прошле године налазило готовине у општинској каси.

Општински рачуни за прошлу рачунску годину нису још склопљени да би се могло потпуно тачно рећи колико је прошле године по буџетским позицијама било више прихода, уштеде или прекорачења. По прорачуном приликом склапања овогодишњег буџета, показало се је да је у прошлој рачунској години добивено више прихода но што је било предвиђено: од

а.) аренде на кл. крупне стоке (220.000) више	29.586.60
б.) „ „ „ свиња (13.700) „	1.700.—
в.) кантарије (47.000) „	10.839.58
г.) пијачарине (18.000) „	3.700.—
д.) од камених мајлана (4.000) „	66.—
ђ.) незаграђених плацева (4.000) „	244.—
ж.) траве у сењаку (242) „	42.—
з.) траве у гробљу (100) „	7.—
и.) попаше (3.000) „	229.—
ј.) интереса на разне наклате (1.000) „	690.—
к.) приреза на сиротињу (1.000) „	690.—
л.) приреза варошког (117.000) „	8.653.—
љ.) претплате од новина (700) „	700.—
м.) непредвиђена прихода (12.000) „	68.000.—
Свега динара „	125.147.—

Уштеда је било на:

а.) набавци пожарних справа (3.600) уштеђено	941.—
б.) лечењу сиротиње (3.000) „	396.—
в.) калдрми (60.000) „	53.779.—
г.) плати служ. спољних (15.492) „	1.899.—
д.) оправци канала и ћуприја (2.000) „	666.—
ђ.) „ водовода и чесама (4000) „	1.927.—
ж.) освет. и оправци фењера (16.000) „	3.009.—
з.) огреву шкољком (10.000) „	4.979.—
и.) кјарији за основне школе (26.248) „	5.598.—
ј.) светковинама (2000) „	1.003.—
к.) оправци кантара (1300) „	603.—
л.) потребу за кланицу (1350) „	408.—

љ.) одржању паркова (3000) „	2.916.—
м.) издржавању ванбр. деце (10.000) „	672.—
Свега динара „	78.796.—

Мање је пало прихода на:

а.) калдрмији (63.000) мање	610.—
б.) приходу од забава (2.400) „	356.—
в.) мртвачким колима (4.000) „	1.909.—
г.) казнама (5000) „	3.697.—
д.) канцелар. таксама (7.500) „	1.331.—
ђ.) добр. прил. за сиротињу (3.000) „	1.462.—
Свега динара „	9.365.—

Прекорачене су позиције:

а.) на инт. и отлати упр. фонд (25.177) више утр.	822.—
б.) храни општинске стоке (2.400) „	2.077.60
в.) издржању сиротиње (38.000) „	7.000.—
г.) оправци општ. добара (6.000) „	600.—
д.) „ друмова (6.000) „	5.849.—
ђ.) додатку учит. за стан и огрев (42.000) „	3.123.—
ж.) огреву канцеларијском (1.400) „	691.—
з.) канцеларијским потребама (4.000) „	2.123.—
и.) утамањивању паса (500) „	7.—
ј.) порези државној (3.234) „	659.—

свега динара 22.851.—

До ситница испуњени рачун, изаћи ће пред одбор чим се по пропису рачуни прошле године склопе. Из овога пак што се горе даје израчунати, дакле према прекорачењима појединих позиција и уштедама код других, уштеђено је у прошлој години 45.945 динара.

Више прихода је било 115.782 али пошто овде улазе и 55.000 зајма за Халачија, овда је добивено више прихода — 90.781 динара.

Да се задржимо мало на неким од буџетских позиција.

*

И ако од 47 парчади општинског имања добијамо годишње од 20—25.000 динара, ипак питање је не пречишћено и нама ће ваљати да оценимо у овој години: је ли корисније да општина задржи у своје руке ово имање и даље, или ће боље бити да га распрода. Што се мене тиче, држим да нећу погрешити ако речем, да би било по све штетно задржати и даље у својину бар оне делове који не вуку скоро никакву корист. У такве спада један плац у фишегџијској улици, једно парче земље код општинског сењака, један плац у жељезничкој улици (до краљеве перioniце) једно парче земље иза вајфертове пиваре, плац преко од старог здања (ако га не би хтели употребити ускоро да на њ подигнемо какву грађевину н. пр. школу), један плац иза варошке болнице („циганчица“, башта) итд. Бара венеција, без сумње, представља драгоцену вредност — разуме се већу, кад се наспе. И онда кад од ње оставимо за малу, тргованску пијацу потребан простор, и кад осим тога оставимо довољно земљишта за везу жељезнице са Савом — ипак остаје у бари толико пространих парцела да ће општина поделом на плацеве и разумном продајом извући огромне новчане користи поред тога што ће се подићи тамо један од најлепших крајева варошких.

*

Приход од таксе на месо расте Претпрошле године добивено је 215.313'05 (од говеђине)) и 12.851'50 дин. (од свињетине) свега докле смо прошле године добила 264,986'60, дакле 36.912 динара више; а ево шта је закљано од 1 јануара до 31 децембра:

Волова	6.061
Бивола	2
Крава	1.715
Те ади	1.286
Јагњаци	20.293
Јаради	101
Јарчева	—
Коза	87
Овнова	5.785
Оваца	877
Свиња маторих	11.340
Прасади	5.420

Било би за прошлу годину више прихода да из општинских руку није испуштано контролисања мерења, којим се појачава и контрола клања. У прошлој години обрађали смо врло строгу пажњу на органе који контролишу клање стокe у вароши. Незадовољавајући се обичном контролом, ја сам наређивао готово редовно и надконтролу од органа, којима то не беше дужност, па се и томе има прописати у успех повећање прихода од аренде. Од ове године, приход ће овај расти још осетније, пошто је на последњој сесији народне скипштине нашем иницијативом измењен и допуњен закон о клању одредбом да у будуће и механике, кувари, гостионичари, и сви они што месом шпекулишу, плаћају општини аренду на стоку коју кољу. — У прошлој години, отпустили смо за проказане злоупотребе у дужности контрола г. Тасу Јанковића.

*

Аренда за чишћење димњака за неколико је динара ове године мања. Прошле године имали су тај посао Алексић и Клузачек. Почетком нове рачунске године право на закупни је Јован Ђорђевић, али како са одмах првих дана показало да стари закупци (нарочито Клузачек) покушавају и без права да посао тај упражњавају, морали смо одмах предузети нужне кораке код полицијске власти да она вршење овог јавног посла забрани онима који на њ' немају право, нити могу бити одговорни за исправност посла. Да би пак грађанство знало који су прави концесионари јавних послова, наредио сам те су свима издане оверене исправе у којима је уврштена и такса, да би се грађанство уверавало плаћају ли му само прописана такса.

*

Општински кантари донели су прошле године 57.839'58 динара, док је претпрошле пало до 40.000 динара. Ово унапређење тог, нарочитим законом општини осигураног прихода, дошло је отуда што смо исправили много годишње грешке, по коме је на штету општине наплаћивано на многе предмете мање кантарије но што закон допушта. Да би се у овоме правцу у будуће сасма правилно поступало, морали смо тражити од г. министра привреде да нам према данашњем односу трговачких редова, протумачи одредбе законске, које пропи-

сане пре толико година, постале су н' јаснете од продаваца једних истих предмета могла по двојакном разумевању наплаћивати различита такса. Г. Министар се одазвао нашој молби и траженим протумачењем учинио да се у будуће од магација и оних трговаца који са истим артиклама рале на квантум, може наплаћивати подједнака кантарија. Измерено је на општинским кантарима у прошлој години:

Пшенице	кгр. 6,626.407	прос. цена 14'03
Кукуруза	" 854.427	" " 10'05
Јечам	" 1.178.456	" " 9'83
Овса	" 1.501.412	" " 9'93
Сувих шљива	" 8.075.984	" " ^{старе 15.85} _{нове 22.59}
Брашно лебно	" 2.378.407	" " 18.90
" " фино	" 440.479	" " —
" " кукуруз.	" 169.956	" " 12.37
Ражи	" 65.676	" " 10.18
Криза	" 30.023	" " —
Мекиња	" 314.305	" " 8.58
Пасуља	" 205.203	" " 14'90
Ораја	" 74.850	" " 26'56
Шипарака	" —	" " —
Коре брезове	" 30.922	" " 11.09
Катрана	" 30.847	" " 19.55
Лука црна	" 51.645	" " 13.75
Арпаџика	" 171.781	" " 45.93
Сена	" 4.495.455	" " 6.66
Креча	" 6.622.908	" " 3.97
Дувана српска	" —	" " —
Свиње	" 662.523	" " 63.90
Масти	" 486	" " 87.50
Лоја	" 31.163	" " —
Шљивовице	лит. 1.306.402	" " 21.81
Комовице	" 81.140	" " 36.65
Вина црна	" 2.148.963	" " 26.80
" бела	" 658.200	" " 28.78

*

Камени мајдани дају годишње по 4.000 динара. Изјагљивана су ми мишљења да би можда корисније било да оба камена мајдана и онај звани „ташмајдан“ и други иза вајфертове пиваре дамо под годишњи закуп. Мени се је учинило да би такв корак био сувише од штете по од користи, јер би закупца могао потрошаче да експлоатише, уцељује, кад би само он имао права на вађење камена. Овако данас плаћа се од сваког хвата квадратног по 4 динара, дакле на оно што се извади.

*

Мртвачка кола нису нам прошле године дала онолико прихода, колико је се рачунало; али општина није ни узела та кола тога ради да њима ћари, већ да сузбије приватне власце кола, који су почели били свет да глобе. Ако би успели да добијемо концесију на сарану умрлих, могли би узети још једна кола. Онда би се не само рентирала обоја но би било и прихода на баш да пропишемо најмању таксу. У осталом ја би — опростите — желео да се општина у прорачунавању цифре прихода од мртвачких кола увк вара, јер би тада бивало и мање умирања.

*

На концу претпрошле године имали смо вересије:

- а.) старе порезе 168.686 динара
 б.) таксе за извозњу ђуб. у 1774 год 11.483 „
 в.) калдрмије и др.

Од ове суме наплаћено је:

- а.) старе порезе 30.000 дин.
 б.) таксе од ђубрета 6.742 „
 в.) калдрмије и др.

Као што видите и преко свега журења да се што пре оконча наплата старих пореза и приреза, није се могло више од горње суме наплатити, махом што је дугују сиротни редови; те дакле остаје да се наплати још на 98.000 динара. По цела ова сума, као што сам и раније саопштио одбору, неће се моћи наплатити, јер у већем делу ову порезу дугују *сасма* сиротни редови, а нисам могао дозволити да се и овако бедна имевима — покућанство — износи и продаје. Но како међу дужницима ове порезе има приличан број возара, ја сам одобравао те су они отплаћивали, а отплаћују и данас свој дуг радом на општинским пословима тако, да им се половина зараде издаје а половина задржава; а другима опет, који нису могли све од једном, да измире, одобравно сам да отплаћују у ратама. На једном од првих састанака у овој години, ја ћу бити слободан замолити вас да се задржимо мало ниже на оцени шта нам још остаје да урадимо те да од заостале порезе наплатимо што је могуће већи део, а том приликом знаћемо кад ће се завршити радња ове старе порезе и преписка која се и данас редовно води сасма окончати.

Наплата таксе за ђубре давала нам је и сувише тешкоћа. Суд је општински морао донети решење да се егзекутивним путем извршује наплата свуда, гди је неће драговољно исправно да плате. Но поред свега тога, тешко да ћемо моћи наплатити целу суму, која је на дугу преостола. Не могу а да не поменем да су имућнији редови били баш ти који нису општини хтели на време да измире таксу. Но ово је опет долазило оту, а што се такса није почела наплаћивати једновремено са извозњим већ доцније, кад је посао прелат нарочитом предуимачу, те је то дало повода бојазни да се за један исти посао не траже две таксе(!). Остало 4740.10 динара.

Још да поменемо овде издржање: сиротиње, находчади и деце без родитеља. На концу 1885 те уживало је седмично издржање 318 лица а утрошено је прошле године на издржање 38.616.70 динара.

Кад се узме у обзир колико општину годишње кошта издржање сиротиње, намеће се питање: зар не би мудрује било да се пожуримо уредити нарочити сиротињски завод у коме би и лазила улочишта у старости и немоћи варошња сиротиња? С погледом на то, да по таквим заводима на западу с главе на главу на кошта годишње издржање једног лица ни по 150 дин. да је се лако увидити да нам не би немогуће било успити у овоме. Онда би општ на трошила само на своју сиротињу која би имала потпунеће неге, докле се данас не може рећи да се и један сиромашак издржава, по што се већини не даје више но по 150 дин. недељно. Данас има на издржавањ 307 лица.

(Наставиће се)

НЕСЛУЖБЕНИ ДЕО

ЈЕВРОПСКИ ПИЛАТИ

НАД

Србијом и њеним делима.

(A little reply to the big author of „The present position of European politics“ in the „Fortnightly Review“)

(наставк)

* * *

Али да пређемо на појединости те наше недаће — недаће — која је од догађаја јој постала у Јевропи прва и последња белешка сувремене Србије; која је једина база, основица, дилковској логици; јер, доиста, не може се нико па ни г. Дилк заклети, да Бугарска данас, и после „победе“, чвршће стоји од Србије и после „пораза.“

Дакле, прво и прво, јесте ли на чисто сви ви стручви људи у Инглеској са самом терминологијом ратном? — кад тим крупним именом („ратом“) зовете преклањски сукоб Срба с Бугарима. И ми у Србији то зовемо: „ратом“, али од прилике са оном језиковном тачношћу са којом говоримо и о „рату“ с *Маџарима* 1848—49, када је целу ондашњу Србију представљао и за њу се, на обалама Тисе и Мориша, борио један њен син из села Кнића, на челу десетак или дванајест хиљада својих „добровољних“ земљака. — Још боље ћете нас, држим, разумети ако кажемо, да ми у Србији крстимо „ратом“ овај последњи случај с Бугарима са онолико исто разлога, или боље рећи неразлога, са колико и Американци називају цексонски им поход на Мексику 1847 „ратом са Мексиком“ („the war with Mexico“); и што немају другу крупнију реч ни кад говоре о *вашигтонској*, великанској им борби за независност од Инглеске Ђорџа IV. који они зову просто „рат за независност“ („the war of Independence“) — остављајући, без сумње, придев „*братоубилачки*“ старијој им браћи у Јевропи, да га употребе кад се побију Срби и Бугари (први словенског а други татарског порекла.) Најзад, у прилог исте тачке буди речено, никакав други термин не знамо да је до сада стекао и онај страховити покољ између самих Американаца, тих прекоморских Инглеза, када се оно север и југ Савезних им Држава поделише у два крвава табора, неке четири године (од 1861 до 1865) бише и затираше, те ваљда и милијун гробова између себе ископаше. И то, они зову „ратом“ разликујући га терминологски од оне, управо, дечије игре, у Мексици са једним придевом „civil“ *грађански*. („The Mexican war“ and Civil war“).....

Господине Дилче! ако хоћемо право да говоримо, ако хоћемо ствари по строгој логици да оцењујемо, ми име „рата“ не смемо дати чак ни *другоме* рату Србије с Турцима вођеном уз Русију 1877-78; јер (и ако много већа по у бугарском ипак) ни у њему није била цела снага Србије заложена, јер ни тај рат, и то при свим сјајним успесима српског оружја на Пироту, Нишу и Врањи, не даје мерило праве убојне вредности ове земље. Као што једном нагласисмо, то мерило *тек* ако се вађе у војничком напору Србије 1876-те — о коме ћемо даље и потање говорити — и који једини заслужује да ту горду и горостасну титулу повесе.

Да бих вас, пак, о овоме што наведосмо одмах и уверити могли, споменућемо на првом месту сам страшни и крвави *факт*: да је Србија у томе „првоме“ рату с Турцима имала више мртвих и рањених, него што је у рату са Бугарима имала на Сливници бораца!!! Наравно, да нам ви на то можете одговорити: „на ко вам је крив што сте са тако мало војске на Бугаре пошли?“ Ми знамо да нам нико није крив; или, управо рећи, ми добро знамо ко нам је крив, али пред вама као стравим људма, примамо на себе одговорност и велимо: *сами смо криви!* Доиста, нико боље од нас и не може увиђати, по што нико од од нас не може живље осећати, *колика* је то погрешка поћи са једном *шаком* војске на две *уједињене* земље (Бугарску и Румелију) али овде и није главна реч о погрешкама српскога штаба ил' српске команде — ма колике да су оне — већ о војничкоме рангу или тегу Србије. Јер, ако ћете ви нас по погрешкама, и *само по погрешкама*, нашим да судите, онда треба да знате, да је такав метод веома дугачак бич у историји света, и да он, као и сваки бич, *има два краја!* Оставете ли ви и даље при таквој оцени и таквом методу, онда ћемо и ми вас да питамо: а што ви тачни и систематични, Инглези починисте још веће погрешке, и претрпесте још веће срамоте, на истом мегдану? За што на пример, ви и ваши војени математичари (your „War Office“) не погодисте одмах колико војске треба за један *Трансвал*? (For the Boers of Transvaal)? него посласте само једну дивизију те снаго љуто пострада од једне колоније холандских селјака и изгуби у боју и самога *главног* команданта свог, ђенерала Колија. (General Colley). — Знамо да сте ви, после, тај рачун исправили, позвав *авганска* вам јунака, ђенерала Робертса из Инђије, и ставили му неке *три* велике дивизије на расположење, да с њима спере трансвалску љагу с британског оружја. И ми (Срби) смо после сличних

догађаја умели бити тако исто паметни! И ми смо позвали нашега Буру Хрватовића из Русије и ставили му на расположење *три* или и *четири* пута већу саагу од оне што приметну кавгу; али *што би* — *би!* Некоме не даду стари „непријатељи“ (Ирци) другоме, опет, не даду *нови* „пријатељи“ (Аустријанци), тек главно је: да *многа Сливница може да остане неопрана и непокајана!*

Има, у осталом, неке разлике и у непосредним *политичким* резултатима, као што, на част српског оружја буди речено, има *војничке* разлике између трансвалског и сливничког неуспеха — а на име: Овде је мала (чак и од Бугарске без Румелије мања) Србија, и то још под *спољним* притиском *целе Јевропе* издиктирала, и *словом* издиктирала, своје „победиоцу“ *букарешки мир*; а тамо је Велика Британија без ичије *спољне пресије* и навале потписала *један мир од кога једино ако је онај кнезлачки мир Аустрије са Бокезима 1869 године стиднији и срамнији!*....

Али, да се вратимо обећаним појединостима, не „рата“ Србије са Бугарском већ онога што ви Инглези зовете „експедицијом“ („expedition“) — онога што је писац „Историје српског војног санитета“ врло zgodно и карактеристично назвао „*крвавом рекогносцировком*“¹⁾ али које се на српском језику даје далеко пре изразити терминима као што су: упад (incursion) војнички испад или излет („military excursion“) а у крајњу руку и *поход*.

По што нам није до шале, то нећемо ни са овим малим походом („campaign“) српским на Бугаре шалу збијати, али, зарад прецизнијег појимања самог догађаја, не можемо а да не споменемо у овој вези и један придев који је исти (поход) у Србији стекао. Ми смо га, Срби, сами назвали „*сватовским*“ што, кад се на војно-научни језик преведе, значи: да се тај рат не само није — као што г. Дилк хоће да каже — „врло озбиљно“ узимао, него се није ни мало озбиљно узимао. Тај је важан и преважан елеменат успеха, врло паметно, унесен у рат са *бугарске* стране, која је одма, све своје силе напрегла и у борбу увела. Са наше, са српске, стране гледало се на Бугарина као на јучерањег рајетина и баштована турског, а никако као на ђака и питомца руске војне школе и дресуре. Погрешка је то (подцењивати непријатеља,) на сваки начин, љута и крвава, као што је од свију погрешака у ратовима

¹⁾ Писац ових редова нелази, да је Др. Владан у предговору му „Историје српског војног санитета“ дао до сада најбољу, јер најевзагтнију оцену војничког и политичког значаја последњег српско — бугарског рата.

најскупи; али ми вама овде и не кријемо да смо се у рачуну преварили, него само хоћемо да покажемо, са колико смо снаге — и то оне која се у цифрама не да изразити, али која у боју врло много чини и значи — са колико смо моралне снаге на Бугаре пошли.²⁾ Даље цифре и подаци показале вам, са колико смо материјалне спреме у исту ватру ушли. —

Указом од 9-ог септембра 1885 год. наређена је мобилизација и *првог и другог* позива краљевине Србије; но, како је ова мобилизација остала на хартији, то ћемо говорити само о оној која је у дело преведена. На делу, у истини, не само да нису мобилисана оба позива (што значи више од 120.000 људи) него није мобилисан ни цео први позив. Оно, јест, да је било речи о неких „пет дивизија“, али свих тих „пет дивизија“ нису преко границе избациле више од 40.000 бораца — ако и толико — у часу кад је рат Бугарској објављен.³⁾ Сад, ако одуземо од ових 40.000 „тимочку војску“ (или просечно 10.000, десет хиљада људи) онда смо цео рачун упростили, и онда имамо поход у коме прелазимо границу и маршира на непријатељску престоницу једна тријестина (30.000) хиљада војске. Оно, Бугари би могли и из ове цифре извући праву белешку за своје „победе“ а г. Дилк нову панегрику за своје клијенте, али — *још ми писмо с рачуном готови*. Та војска од 30.000 ушла је у борбу са количином муниције која се у богатој Инглеској троши на гађање једне војске у нишан; а при том са старом артиљеријом која је два пута већ донде ратовала, и која је могла и сад дејствовати и излагати се, али не и у спехе према новој Круповој извојевати. — Оно, јест, да су све ово чудне ствари и неверице: улазити у рат без вишека и топова. Ми знамо да ви, наметни Инглези, не би никада тако непаметни били, али ми се овде и не хвалимо вама са нашим *Лебефи*.⁴⁾ него вам дајемо грађу за бугарску војену историју, показујемо, колику су снагу Бугари „победили“, над *киме* и над *чиме* је Батемберг са

²⁾ Овим хоћемо да кажемо да другу снагу равна човек да и народ и држава, кад свога непријатеља респектује и могућност његова успеха претпоставља; а другу, и појединац и свака војска, кад полази са уверењем да може противника, као од шале, једним ударцем на земљу оборити

³⁾ По најтачнијим рачунима шефа лекара у рату и писца, Историје српског војног санитета“ целокупна мобилизација је дала 43.366 бораца; али, по што је Београдски гарнизон (2.496 људи) остао у Београду, пожешти у Пожешту (550 људи) и руднички у горњем Милановцу (550 људи) онда је бугарску границу на дан огласа рата прешло свега 39.670 дакле не пуних 40.000.

⁴⁾ Лебес је било име француског војеног министру 1870 год. на дан објаве рата Немачкој и који кад га је цар Наполеон III. уписао „како стојимо са војничком спремом“ — одговорио „Величанство ми колча на униформи војничкој не пади“.

удруженом Бугаријом и Румелијом јунаштво развио. Овим мерилом можете, с руком на срцу, измерити: *колико је тешка та српска, односно бугарска, Сливница*. А сад — хајдемо даље...

Дакле, јесте ли чули колико је Срба на Бугаре пошло? Упамтите добро укупну цифру од 40.000 односно, 30.000 бораца; а не заборављајте да ова војска, од дана објаве рата и преласка границе па до обуставе непријатељства није (осим тимочке на Видину која је три или четири дана пред примирје добила 6 батаљона друга позива) није добила ни чету поткрепљења⁵⁾ — Сад, питајте Бугаре: са колико су снаге они овој војсци српској на сусрет изашли? Питајте их нека право кажу, нека, ако могу, потврде оно што ви господине Дилче, ва *шилатским* теразијама мерећи, нађосте да је прва „подлегла слабијој снази“ (to the inferior force) На послетку, пословица је ту: „ако коза лаже — рог не лаже“. Ако Бугари, или њихови адвокати у Лондону, налазе интереса да обмањују свет, не могу они за то побити и један непобити и факт, а на име: да су се они (Бугари) spremали — или боље рећи *да су их Руси spremали и spremили* — за рат, и то не са неспремном Србијом већ са силном Турском; да су они све што су имали моралне и материјалне снаге, после пловдинског преврата, мобилисали и послали били у Румелију да се тамо, ако Турци навале, с њима бију; као и најзад, да се све то после обрнуло и свалило на ову шаку српске војске! Најскромније бројање бугарске војене снаге обухватало је *целу* активну и редовну војску северне Бугарске на *ратној* нози, а то је: 56.000 људи; за тим *целу румелијску* снагу која износи 36.000 људи; за тим, *целу милицију*, сво „*ополченије*“ западне Бугарске (јер је источно остало ред да одржава; и доцније тек кад су и Турци прихватили ствар Бугарске ка српској се граници кретало) ополченије, које је само с ову страну реке Исвра и око Видина дало неочекивану масу од близу 20.000 људи, а које је из Софијског, као већег краја, морало дати већу цифру, већ и с тога, што је ту, у *д*м-шају централне власти, дизано и силом терано напред све што је пушку понети могло, не изузев чак ни стране поданике и радњак на дотичним железницама. Најзад, (last but not least) ту је дошла и једна маса разних, „добровољаца“ која није могла бити мања од десет (10.000) хиљада, а која је на сваки начин прелазила ту цифру, јер је то снага

⁵⁾ Пред пад Пирого отишло је из Београда два батаљона а тако него кренула се у зло доба и она два из Пожеште и Милановца, али све то није стигло на време да у борбу уђе.

коју су Бугари спремили били за један велики у пад у Македонију, ако се Турска њиховом „со-единенију“ озбиљно одупре⁶⁾.

Пристајемо да чујемо све непристрасне све-сведоке све стварне доказе и податке која могу наш збир умалити; али, док се тавви сведоци и докази не јаве, ми⁷⁾ овако знамо: да су против српских 40.000, Бугари, врло паметно у оста-лом дигли и употребили свих својих 140.000 раз-них родова оружја. Не велимо (боже нас сачувај сваке мистиџа ције) да су Бугари сву ту масу од-мах првога дана у руци имали. То не У почетку било је, по свима знацима, бројне неједнакости с обе стране. На пример, на Видину било је одмах у почетку два пута више Бугара но Срба⁷⁾ Сва-како, српска тимочка војска је тамо у отвореном пољу 4-ог новембра потукла до ноге дотачну и бројно претежнију, главну снагу бугарску, сатерав поражене јој остатке у Видин и тесно опколив тај град. Али изгледа, по свему, да је на главном бо-јишту око Сливнице, прва два или три дана рата српска страна била у неком (по Хувгербилеру ду-плом) бројном надмоћију. Велимс, бројном (надмощу) јер се то не може рећи ако узмемо у рачун и у-тврђена која су Бугари — хвала буди славној „Је-вропа“ и њеним стамбољским конференцијама, а нај-више „мудрим саветима“ „моћне“ нам „пријате-љнице и комшинице“ — имали времена да подигну-и на *Трну* и на *Врашци*, и на *царибродском* уда-ску и на *сливничком* изласку *драгоманског* кланца. — Дакле, у почетку борбе било је на главном боји-шту неке бројне преваге на српској страни — али и само такве. Сваки други елемент борбе и ус-пеха био је на бугарској страни, као на пример: добра артиљерија, и добра утврђена кадра да приме и одбију напад, не само мало већег већ, и два и три пута, бројно јачег непријатеља; и, најзад, онај моћни *морални фактор* који се јавља и код војнички вајслабијих народа кад им падне у део да бране своју кућу и домовину од спољне напа-сти. Међу тим, шта видимо? Видимо, да првих да на борбе — од 2-ог па све до 7-ог Новембра — Срби узимају на јурш све утврђене положаје бугарске до Сливнице, па чак и *леви бок* самог сливничког по-ложаја (алдумировачки вис) Више и од тога

⁶⁾ Види за све ове пиоре („ополченце“ изузева) Гопчевићеву књигу „Bulgarien und Ost Rumelien“ а у српском изводу цитате у „Отаџбини“ Др. Владана.

⁷⁾ Ма да је по ондатњем рачуну бугарско рушчучког „Славја-нина“ било више и од три пута, јер је тај лист тада тврдио да „Ис-карска војска“ достиже невероватну цифру од 38.000. У борби свакако није толико било, ма да се зна да је олште патријотски одзив Бу-гара и на тој страни био намерава!

једна заједно оперишућа дивизија, (моравска) по што је истерала непријатеља из Трна и Брезника, и отела му батерију и љких топова, примиче се на три часа марша од саме Софије. Управо, и после али свакако и све, док је год трајала нека изве-сна неједнакост бројних сила у корист Срба, Бу-гари су у главном, и само, умели да губе утврђене положаје, да беже, и у бегству остављају пушке и топове, као и да се предају у мањим или већим гомилама. Нити се ова низа пораза прекрдала и по-сле кад је, по и затој наредби Батемберговој у Плов-дину, — да се сва бугарско-румелијска војска у Ис-точној Румелији пребаци на западну на српску гра-рицу земље — и стизала истој форсираним мар-шевима, и кад је, не свакога дана већ, сваког часа ра ла и јачала. Бугари су се, на част им буди речено, тако брзо концентрисали да су још 5-ог но-вембра после подне, дакле трећи дан по огласу рат, и бројну превагу над Србима имали! При свем гом, њихов је положај *по њиховом рођеном признању и делању*, био најкритичнији. Он је ост-ао критичан чак и после неких *Бендерев-ских* успеха у магли (на десном му крилу) 5-ог и 6-ог Новембра — и то так — да је „јунак од Слив-нице кнез Батемберг“ (сматрајући можда смотреност као бољи део куражи) оставио војску у Сливници и по сведоцима самих Бугара очевидаца побегао у Софију! Ствар је, доиста, и то при свим знатним под-крпљењима из Румелије св до 7-ог по Бугаре тако зло стајала⁸⁾ да су се и касе и банке и архиве и све од вредности и важности из Софије у Пловдин селиле. Не само цар у Стамболу већ и сва Је-вропа чула је како млада уплашена Бугарија на зва-нична *кнежевско — министарска* јој уста понавља класични вапај: „Hannibal ante portas!“ а ако би г. Дилк помислио да се овде ми грешимо о историју и њену истину, онда га молимо да се увери о ствари из текста оне званичне депеше бугарског Цанова у којој (као да је с латинског преведено) од речи до речи стоји: „непријатељ је на вратима Софије!“ Nous n' insistons pas. Такв је рат и његова срећа Ми хоћемо само да покажемо г. Дилку, или боље рећи његовим Инглезима колико је право имао онај анти. српски писац у „Fortnightly Review.“ као и до-кле је српска војска „подлегала слабијој бугарској снази“ (to an inferior force.) А сад хајдемо даље.

(Наставиће се)

⁸⁾ Велимо до 7-ог а год во би се могло рећи и до 10-ог до подне јер се, по погрешној наредби одступивша дивизија дојде 9-ог по нова Сливница врати и 10-ог на Тријумфални непријатељу блиску дала.

ОПШТИНСКИ ОГЛАСИ

ОБЈАВА

Према члану 5-ом закона о чувању пољског имања општински је Одбор одредио, следеће казне за погрице, и то;

- а) код стрмих жита и ливада за погажени један квадратни метар 0·10 дин.
- б) код кукуруза за један струк 0·01 дин.
- в) код винограда за један упронашћени чокот 0·40 динара.
- г.) код баште квадратни метар 0·20 дин.
- д. код воћњока, пашњока и браника, од квадратног метра 0·10 дин.

Ово се јавља грађанству ради знања
Од стране општине вароши Београда 10 априла
1887 год. АБр. 229.

ОГЛАС

Порески одбор за варош Београд свршио је распорџивање порезе за 1887 годину, и распореди пореза изложени су у згради општинског суда за 15 дана од данас, на разматрање грађанству с погледом на чл. 78 закона о непосред. порезу

Ово се доставља грађанству вар. Београда, ради знања, ако би се ко хтео уверити: колико је порезе на њ' распоређено.

Из канцеларије Управе вар. Београда 27 априла
1887 год. №. 2329.

КЊИЖЕВНИ ОГЛАСИ

Нова књига изашла и може се добити:

У КЊИЖАРИ ВЕЛИМИРА ВАЛОЖИЋА У БЕОГРАДУ

ДУШАНА ВАЛОЖИЋА У НИШУ

И СВИМА БЕОГРАДСКИМ КЊИЖАРАМА

СРБИЈА У ДЕВЕТНАЈЕСТОМ ВЕКУ

(КАРАЂОРЂЕ И МИЛОШ)

НАПИСАО

СЕН РЕНЕ ТАЉАНДИЈЕ

ПРЕВЕО

Н С. ЈОВАНОВИЋ — „АМЕРИКАНАЦ“

Од устанка на дахије 1084 до једренског мира 1830. На 12-ни 288 страна ХУШ. Цена 2 динара; или 1. фор. а. вред. а на 5 књига 1 бесилатно

Ова књига обухвата историју Србије од устанка на дахије 1804, до једренског мира 1830, и јесте најлепши споменик који је ичије перо икада јунаштву и мучеништву Србиновом изразело.

Писац је књиге чувени научник француски Сен Рене Таљандије, човек, који се, истина после славног Ранкеа за Србију заинтересовао, а пре њега у гроб легао, али који није за то Србију и њену историјску књижевност мањим благом обдарио.

Надати се, доиста да ће наш свет примити српски превод овог драгоценог дела са оном топлотом са којом је она од врсног аутора, „патњама валорима, победама и надама српског народа“ посвећена.